

PROJEKT NOVE CRKVE

Moje zanimanje za arhitekturu bilo je posebno izraženo u trećem i četvrtom razredu gimnazije. Čak sam i za temu maturalnog rada odabrao arhitekturu. Rad je nosio naslov »Moderna arhitektura«.

Razlog zanimanju za tu likovnu disciplinu bio je više konceptualne prirode negoli praktična potreba za projektiranjem zgrada.

Za razliku od drugih umjetnosti arhitektura je neposredno uključena u ljudski život, ona ga na neki način čak i određuje. Zato mi se činilo zanimljivim projektirati kuće, ne po rezonima funkcionalizma, nego prema karakteru i prirodi čovjeka, koji taj projekt naručuje.

U arhitekturi, kao kreativnom izrazu, posebno su me zanimali sakralni objekti, koncipiranje sakralnih prostora.

U tom smislu imao sam želju i ambiciju projektirati jednu veliku crkvu u obliku Kristova tijela.

Zamisao da ljudsko tijelo, odnosno njegovi dijelovi, budu inspiracijom arhitektonskim objektima ili utilitarnim predmetima za svakodnevnu uporabu nije ni nova niti nepoznata.

Od manirizma do danas bilo je niz takvih pokušaja i ostvarenja. Međutim, nije mi poznato da postoji izgrađena crkva u obliku Kristova tijela.

Kako sumnjam da će taj projekt ikada biti ostvaren odlučio sam tu zamisao opisati.

Uzimajući u obzir povijest, mistiku i religiju, najprikladnija lokacija za takav objekt bila bi upravo u Jeruzalemu.

Kristovo tijelo ležalo bi na zemlji svom svojom dužinom, raširenih ruku kao na raspeću, licem okrenutim prema nebu.

U oblikovno-građevinskom smislu, tijelo bi bilo stilizirano u onoj mjeri koliko je to dovoljno da bi se izbjegla naturalizacija ili prekomjerna geometriziranost određenih dijelova korpusa.

U formalnom i simboličkom smislu, tlocrt bi imao oblik križa, što proizlazi iz položaja Kristova tijela.

Dva glavna ulaza u crkvu nalazila bi se na Kristovim stopalima.

Kroz rane od raspeća, oblikovane u kamene portale, ulazilo bi se u Spasiteljevo tijelo.

Od površine tla do visine ulaza vodile bi blage polukružne stepenice.

Na vrhu stopala, u prstima, visoko iznad ulaza, bili bi projektirani zvonici. A u palčevima postavila bi se velika zvona.

U ostalim bi prstima također bila ugrađena zvonca. Njihova veličina i raspored omogućili bi bogatstvo tonova.

Od oba ulaza, simetrično, vodili bi dugački zasvođeni hodnici šturoga osvjetljenja, sve do prvog proširenja koje bi se nalazilo u predjelu koljena.

U tom bi prostoru bile postavljene posude s vodom.

Dva ulaza u glavni brod crkve vodila bi kroz bedrene kosti.

Ti prostori bili bi znatno širi i veći od prethodnih, koji su vodili kroz cjevanice.

Glavni brod crkve, njegov prvi dio, činio bi veliki prostor trbušne šupljine, dok bi drugi dio broda činio prostor prsnoga koša.

Po sredini abdominalnoga svoda, na mjestu gdje se nalazi pupak, planiran je veliki otvor zastakljen vitrajima.

Iz njegovog središta spuštao bi se veliki svijećnjak.

Dizajn tog svijećnjaka, kao i ostalog crkvenog rekvizitarija, mobilijara i ostalih upotrebnih predmeta, bio bi oblikovan u formi nalik venama i arterijama. A u prepletu tih šupljih oblika, na njihovim završecima, bila bi mjesta za fiksiranje svijeća.

U dnu trbušne šupljine, u prostoru između karličnih kosti, bile bi skladno ukomponirane orgulje i prostor za crkveni zbor.

Prostor abdomena nastavlja se u još veći, monumentalniji i osvjetljeniji prostor prsnoga koša.

Svod tog prostora morao bi se izvesti tako da se gotovo idealno usuglase anatomska građa i arhitektonska konstrukcija.

Rebra bi bila transformirana u lukove, a taj svojevrsni spoj anatomije i gotike činio bi mističan svod crkve.

Po sredini stropa izveo bi se stilizirani križ prema formi prsne kosti (*os steruum*), koja u svom organskom obliku čuva simbol križa.

Od tog križa rebrasti lukovi simetrično bi se spuštali ovalnim stropom prema podu crkve.

Prostor između rebara na stropnom dijelu konstrukcije bio bi zastakljen mrežom vitrajnih površina kroz koje bi dnevna svjetlost prodirala u unutrašnjost hrama.

Ispod stropa, u harmoničnom formalnom odnosu s rebrastim svodom, bile bi postavljene klupe za vjernike.

Unutrašnji prostor crkve nastavlja se prema dva niže zasvođena predprostora, što po anatomskoj građi tijela, odgovara ramenima, iz kojih se, simetrično na lijevu i desnu stranu, ulazi u zasvođene niže prostore Kristovih ispruženih ruku.

Ti dugački prostori, s proširenjima u laktovima, namijenjeni su malim oltarima i kapelama.

Iz prostora prsnog koša, po sredini, ulazi se u prostor vratnoga dijela. Te šupljine, što s tlocrtne strane čine nastavak vertikale križa, ispunjavaju se, s lijeve i desne strane, specijalno oblikovanim stolicama za svećenstvo.

Iz vratnog prostora ulazi se u prostor glave i glavnoga oltara hrama.

Polukružna forma stilizirane kalote čini zid apside. Na oltarnom svodu simetrično su postavljena dva otvora, što po formi i položaju odgovaraju Kristovim očima.

Kroz oči, koje gledaju prema nebu, svjetlost obasjava oltar. To je simboličan spoj neba i zemlje, jedinstvo što se uspostavlja kroz mistično tijelo koje postaje hram Božji.

Mistično jedinstvo sakralnoga prostora crkve s događajima iz Kristova života bilo bi posebno izra-

ženo na dan Velikoga petka u posljednjim trenucima Isusova umiranja na Golgoti.

Sedam posljednjih Spasiteljevih riječi izgovaralo bi se uz posebno komponiranu glazbu što bi, s obzirom na akustičnost prostora i ambijent crkve, stvaralo uzbudljiv dramski efekt.

Bio bi to svojevrstan mističan sakralni teatar bez aktera drame. Scenu bi činio sumračni prostor crkve. Oltar bi bio prazan. Svećenika ne bi bilo.

Uz glazbu i glasove zbora čuli bi se mukli jauci, umiruće bolno disanje i lupanje srca sve do onih posljednjih Kristovih riječi na raspeću: »Svršeno je«.

Tada bi nastupila mistična tišina. Vjernici bi, izlazeći kroz vrata od rana na stopalima, u miru napuštali hram.

Njihovo polagano kretanje niz stepenište, promatrano iz daljine, podsjećalo bi na gustu krv što se slijeva iz probodenih Kristovih nogu.

Sakralna građevina bila bi zatim prekrivena velikom crnom plahtom.

Tijelo crkve otkrivalo bi se u nedjelju, na Uskrsnje slavlje.

Bile bi ovo osnovne crte moje zamisli o crkvi u obliku Kristova tijela, koju sam želio projektirati.

Vjerovao sam da bi se, nakon gotičkih katedrala, koje najviše potiču na kontemplaciju i pobuđuju mistična osjećanja, u građevini kakvu sam zamislio, vjernik u potpunosti mogao osjećati predanim Stvoritelju.

Dok bi duhom težio Bogu, fizički bi već bio u njegovu mističnome tijelu.